

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 7 november 2024

Saken

Studiemedel under sjukdom; även
fråga om återkrav av studiemedel

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om heltidsstudiemedel för att läsa 20 högskolepoäng under tiden den 16 januari – den 3 juni 2024 och 30 högskolepoäng under tiden den 26 augusti 2024 – den 13 januari 2025.

CSN beviljade studiemedel för studier 75 procent av heltid under vecka 3 – 20 år 2024 och heltidsstudiemedel under vecka 35 år 2024 – vecka 2 år 2025.

NN inkom med en studieförsäkran under sjukdom och meddelade att hon är helt oförmögen att studera från och med den 24 januari 2024.

CSN ändrade beviljningen till att avse studiemedel under sjukdom för den sjukperiod som godkänts av Försäkringskassan, perioden den 16 januari – 19 maj 2024.

CSN meddelade därefter NN följande. Lärosätet har rapporterat att hon har klarat två poäng den 16 april 2024. Av uppgifterna från skolan framgår att NN inte varit helt oförmögen att studera under vårterminen 2024. CSN kommer därför pröva hennes rätt till studiemedel under sjukdom på nytt. – NN bereddes möjlighet att yttra sig över uppgifterna.

NN meddelade att de två poängen avser en uppgift som lämnades in sent och därför blev även rättningen också sen. NN bifogade ett utdrag ur Ladok.

CSN ändrade, den 7 november 2024, beviljningen till heltidsstudiemedel under endast vecka 35 år 2024 – vecka 2 år 2025. CSN beslutade även att studiemedel, som utbetalats ut för vecka 3 – 20 år 2024, i möjligaste mån skulle avräknas mot kommande utbetalningar och i övrigt återkrävas. CSN motiverade sitt beslut enligt följande. Enligt uppgift från skolan har NN klarat två högskolepoäng den 16 april 2024. Av uppgifterna från skolan framgår att hon därmed inte varit helt studieoförmögen under våren 2024. NN har själv meddelat att poängen kommer från en uppgift som lämnades in sent samt att rättningen blev sen. CSN har beslutat att bortse från NN:s sjukperiod för tiden den 16 januari till den 19 maj 2024. Det beror på att NN har studerat under denna period. Studiemedel under sjukdom betalas enbart ut om studenten är helt studieoförmögen. NN kommer nu att betraktas som ordinarie studerande under perioden. Det innebär att hon inte har rätt till avskrivning av lån eller att få tillbaka sina veckor. Eftersom NN nu betraktas som ordinarie studerande, har hon inte rätt till studiemedel alls under vårterminen 2024, eftersom hon inte varit registrerad på några studier alls.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Hon vill att CSN:s beslut om återkrav ska ogillas och att studiemedelsveckorna ska finnas kvar i potten. NN bifogade ett intyg från lärosätet.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet och anförde bland annat följande i ett yttrande. En studerande kan ha rätt till att behålla studiemedel under sjukdom för den del av en sjukperiod som godkänts av Försäkringskassan och som sammanfaller med studiestödsperioden. Studiemedel under sjukdom betalas enbart ut om en studerande är helt studieoförmögen. CSN har mottagit ett förtydligande från lärosätet daterat den 27 november 2024 där det framgår att rätt examinationsdatum är den 28 mars 2024. CSN anser därmed att tidigare beslut om att bortse från sjukperioden för tiden 2024-01-16 till och med 2024-05-19 fortfarande är riktigt.

NN har fått tillfälle att komma in med synpunkter med anledning av CSN:s yttrande, men hon har inte hörts av.

CSN har därefter, genom dess rättsavdelning, på nämndens begäran, inkommit med ett yttrande och anfört i huvudsak följande. Frågan i ärendet är huruvida NN har rätt till studiemedel under sjukdom under perioden den 16 januari – den 19 maj 2024. För att så ska vara fallet ska den studerande vara helt oförmögen att bedriva studier. Inledningsvis kan det konstateras att Försäkringskassan har godkänt den i ärendet aktuella sjukperioden. Regelverket kring studiemedel under sjukdom förutsätter att en studerande oavbrutet är helt-, eller halvt, oförmögen att bedriva sina studier för att få behålla sina studiemedel under sjukdom. Om någon, mer än marginellt, studerar under en sjukperiod kan denne inte anses vara helt oförmögen att studera. Resultat från studier, såsom högskolepoäng som rapporteras in via Ladok, kan innebära att den studerande har bedrivit studier. Rimligen bör det i dock ske en individuell bedömning i det enskilda ärendet huruvida de resultaten som rapporterats får anses innebära att den studerande har bedrivit studier. Det får då ankomma på den studerande att visa att så inte är fallet. Av utredningen i ärendet framkommer att högskolepoängen, som är två till antalet, härstammar från en inlämningsuppgift tillhörande en kurs som NN läst under höstterminen 2023 men som enligt högskolan

ska ha lämnats in den 28 mars 2024. Det betyg som rapporterats i Ladok den 16 april 2024 är således direkt kopplat till uppgiften som lämnades in den 28 mars 2024, det vill säga under den sjukperioden då NN varit sjukskriven på heltid. Det saknas i ärendet uppgifter kring huruvida det har rört sig om en redan färdig uppgift som lämnats in under sjukperioden eller inte. Två högskolepoäng omfattar lite mer än en veckas heltidsstudier (1,5, hp per vecka). Detta får anses vara mer än marginell förmåga att studera. Mot bakgrund av att NN varit helt sjukskriven, att det rapporterats poäng som härrör från en inlämningsuppgift som lämnats in under pågående sjukperiod och det saknas vidare utredning som ger stöd för att studier inte bedrivits i mer än marginell omfattning, anser CSN att NN, på grund av sjukdom, inte anses ha varit helt oförmögen att bedriva sina heltidsstudier under tiden 16 januari-19 maj 2024 på det sätt som avses i studiestödsförordningen.

NN har fått tillfälle att komma in med synpunkter med anledning av CSN:s yttrande och hon har inkommit med bland annat följande synpunkter. Uppgiften i fråga gjordes under höstterminen men lämnades inte in då på grund av utmattningssyndrom och depression. Ovanpå detta har hon ADD, vilket gör att hon har svårt med bland annat prokrastinering. Hennes mentala ohälsa och funktionsnedsättning är ett så pass stort problem att hon blev beviljad boendestöd av kommunen från november 2023 på fyra timmar i veckan, vilket hon även hade under våren 2024. Den inlämnade uppgiften i fråga motsvarar inte 2 högskolepoäng, utan var ett av flera delmoment i de 2 högskolepoäng som står i Ladok. Enligt hennes uppfattning ingick det fyra delmoment i PRO2, men hänvisar till kursansvarig för att få detta styrkt. Den 28 mars 2024 läste hon igenom och putsade texten i två timmar innan hon lämnade in den. Enligt hennes uppfattning är detta en ringa insats och inte likställt med en veckas studier. NN bifogade kopia av sin inlämningsuppgift.

Av utdrag ur studiedokumentationssystemet Ladok framgår att NN inte varit registrerad för några studier under vårterminen 2024.

I ärendet redovisas, en av Försäkringskassan godkänd sjukperiod avseende studiemedel under sjukdom, under perioden den 16 januari – den 19 maj 2024.

Författningsbestämmelser

Av 3 kap. 5 § studiestödslagen (1999:1395) framgår följande. Studiemedel får lämnas för varje vecka då den studerande bedriver studier på minst halvtid. Studierna måste dock pågå under en sammanhängande tid om minst tre veckor. Studiemedel får lämnas bara för sådan del av studietid som omfattas av den kursplan eller motsvarande som gäller för utbildningen.

Av 5 kap. 1 § studiestödslagen framgår följande. Det som betalats ut för mycket ska krävas tillbaka, om någon genom oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra sin uppgifts- och anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har orsakat att studiehjälp eller studiemedel lämnats felaktigt eller med för högt belopp. Detsamma gäller om någon på annat sätt fått studiestöd felaktigt eller med för högt belopp och insett eller borde ha insett detta. Om det finns synnerliga skäl, får ett krav på återbetalning helt eller delvis efterges.

Av 3 kap. 4 § studiestödsförordningen (2000:655) framgår att vid högskolestudier motsvarar en och en halv högskolepoäng en veckas studier på heltid.

I 3 kap. 26 § studiestödsförordningen anges följande. I 27–32 §§ finns bestämmelser om studiemedel vid sjukdom i vissa fall. I nämnda paragrafer avses med

1. sjukperiod: tid då en studerande på grund av sjukdom oavbrutet har varit
 - a) helt oförmögen att bedriva sina studier, eller
 - b) till hälften oförmögen att bedriva sina heltidsstudier och det rör sig om ett sådant medicinskt väldokumenterat sjukdomstillstånd som motsvarar villkoren för särskilt högriskskydd enligt 13 § första stycket 2 lagen (1991:1047) om sjuklön,
2. studietid: den del av ett kalenderhalvår då en studerande bedriver studier och den del av kalenderhalvåret då den studerande skulle ha bedrivit studier om han eller hon inte hade blivit sjuk.

I 3 kap. 27 § studiestödsförordningen anges följande. Studiemedel får lämnas för en sjukperiod som infaller under tid för vilken den studerande har beviljats studiemedel.

Av 3 kap. 29 § samma förordning framgår bland annat följande. En studerande har rätt till studiemedel endast för sådan sjukperiod eller del av den som har godkänts av Försäkringskassan.

Försäkringskassan ska godkänna sjukperioden om Försäkringskassan bedömer att en studerande på grund av sjukdom är

1. helt oförmögen att bedriva sina studier, eller
2. till hälften oförmögen att bedriva sina heltidsstudier och att det rör sig om ett sådant medicinskt väldokumenterat sjukdomstillstånd som avses i 26 § andra stycket 1 b.

Av 3 kap. 35 § studiestödsförordningen framgår följande. Den studerandes rätt till studiemedel skall omprövas, när ändrade förhållanden föranleder det.

I fråga om tid för vilken den studerande har fått studiemedel, finns vissa bestämmelser om ändring till den studerandes nackdel i 5 kap. studiestödslagen (1999:1395). I övrigt får i sådant fall ändring till den studerandes nackdel ske bara om följande två villkor är uppfyllda.

1. Beslutet om ändring meddelas före utgången av den tidsperiod som de utbetalda studiemedlen hänför sig till.

2. Ändringen kan verkställas genom avdrag på studiemedel som skall betalas ut senare under samma tidsperiod.

Överklagandenämndens bedömning

I ärendet är klarlagt att NN sökte och beviljades studiemedel under vecka 3 – 20 år 2024. Det är också klarlagt att NN har en av Försäkringskassan godkänd sjukperiod för tiden den 16 januari – den 19 maj 2024 och att hon har, under nämnda sjukperiod, redovisat två högskolepoäng.

Regelverket kring studiemedel under sjukdom förutsätter att en studerande oavbrutet är helt – eller i vissa fall halvt – oförmögen att bedriva studier för att få behålla sina studiemedel under sjukdom. Överklagandenämnden har i tidigare avgöranden (till

exempel dnr. 2023-01745 och 2021-04448) uttalat att någon som, mer än mycket marginellt, studerar under en sjukperiod inte kan anses vara helt oförmögen att studera. Däremot kan resultat från redan lästa kurser mycket väl komma att redovisas i Ladok under en period när den studerande är oförmögen att studera, till exempel för att han eller hon under sjukperioden lämnat in redan färdiga uppgifter.

I det aktuella ärendet finner nämnden att det inte, genom intyg eller liknande, är visat att de två högskolepoäng, motsvarande mer än en veckas studier, som NN har redovisat under sin sjukperiod är resultat från redan lästa kurser eller att det rör sig om en färdig uppgift som lämnats in under sjukperioden. Det är inte heller visat att det en marginell studieinsats och NN kan därför inte, på grund av sjukdom, oavbrutet anses ha varit helt oförmögen att bedriva sina studier under tiden den 16 januari – den 19 maj 2024 på det sätt som avses i 3 kap. 26 § studiestödsförordningen. Gällande författning och Överklagandenämndens praxis ger då inte stöd för att bevilja studiemedel under sjukdom för någon del av sjukperioden under vårterminen 2024.

Eftersom NN, under vårterminen 2024, inte varit registrerad för några studier finner Överklagandenämnden avslutningsvis att hon inte heller uppfyller de krav som ställs för att kunna beviljas ordinarie studiemedel under aktuell period.

Studiemedel har därmed betalats ut felaktigt vilket NN borde ha insett och grund för återkrav finns därför. För att återkrav ska kunna efterges krävs att det finns synnerliga skäl, det vill säga ytterst speciella omständigheter. De omständigheter som NN har åberopat är, enligt Överklagandenämndens mening, inte sådana att det finns synnerliga skäl för eftergift.

CSN har, i enlighet med 3 kap. 35 § studiestödsförordningen, omprövat NN:s rätt till studiemedel då skolan rapporterat ändrade förhållanden i form av minskad studietakt. Överklagandenämnden finner att beslut om avräkning mot kommande utbetalningar står i överensstämmelse med förordningen. Överklagandet ska därför avslås.

Beslutet har fattats av Gunilla Lavås, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Jessica Levin, Helena Söderberg och Jenny Twana.

Föredragande: Helena Engelholm

Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning